

เศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทยภายใต้สภาวะความขัดแย้ง ในจังหวัดชัยภูมิ

POLITICAL ECONOMY CONTEXT IN THAILAND UNDER CONDITIONS OF CONFLICT IN CHAIYAPHOM PROVINCE

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม*

Nutdanai Kaewponngam

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทยภายใต้สภาวะความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของสังคมไทย ในการมองผ่านมิติของเศรษฐศาสตร์การเมือง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตามสะดวกจากประชากรใน 16 อำเภอ ของจังหวัดชัยภูมิ โดยทำการวิจัยตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2560 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของสังคมไทย ในการมองผ่านมิติของเศรษฐศาสตร์การเมือง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ประชาชนรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เห็นคุณค่าของวัตถุนิยมและเงินตรา ปัญหาเด็กและเยาวชนติดยาเสพติด ชุมชน ท้องถิ่นวุ่นวาย การทำแท้ง ทะเลาะวิวาท มีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุนนิยมและระบบอุปถัมภ์ มีการขูดรีดระหว่างชนชั้นโดยเฉพาะชนชั้นนายทุนที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีความสัมพันธ์กันระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของสังคมที่ซ้อนทับกันอยู่อย่างหลากหลาย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านศาสนาและอุดมการณ์

ในจังหวัดชัยภูมิกลุ่มที่มีอิทธิพลที่ควบคุมเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิและชี้นำสังคม ได้แก่ กลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิ ส่วนสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ จุดมุ่งหมายไม่ตรงกัน แบ่งพรรค แบ่งพวก แบ่งชนชั้น ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม การต่อสู้ขัดขวางการกระทำของอีกฝ่าย สถานะทางสังคมและรายได้แตกต่างกัน การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมือง ข้าราชการ วัตถุนิยม ความขาดแคลนทรัพยากร ความขัดแย้งส่วนบุคคล รับรู้ข่าวสารที่ผิด พังข้อมูลด้านเดียว ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้ง ได้แก่ ความวุ่นวาย ไม่มีระเบียบในสังคม ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ เกิดความล่าช้าในการพัฒนาด้านต่างๆ แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ได้แก่ การเจรจาพูดคุย ประนีประนอม การจัดกิจกรรมโดยฝึกร่วมกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปลุกฝังเยาวชนให้รู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เป็นคนมีเหตุผลและใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาต่างๆ รู้จักยอมตาม ถอยคนละก้าว เอาใจเขามาใส่ใจเรา อย่างไรก็ดี ถึงแม้จังหวัดชัยภูมิจะมีความขัดแย้งกันแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรงเหมือนจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากชาวจังหวัดชัยภูมิทุกคนต่างมีความเชื่อและศรัทธาในองค์เจ้าพ่อพระยาแล ซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรกเหมือนกันและทุกคนต่างมีความเชื่อว่าตนเป็นลูกหลานเจ้าพ่อพระยาแล หากมีการทะเลาะขัดแย้งกันก็จะทำให้เจ้าพ่อพระยาแลไม่ขึ้นชอบและไม่สบายใจอะไรที่ยอมกันได้ชาวจังหวัดชัยภูมิก็จะยอมกัน

* อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

เพื่อถวายเจ้าพ่อพระยาแล สังกัดได้จากงานกาชาดจังหวัดชัยภูมิ และงานบุญเดือน 6 ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเพื่อถวายเจ้าพ่อพระยาแล เพราะชาวจังหวัดชัยภูมิทุกคนต่างเคารพศรัทธาและมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจคือเจ้าพ่อพระยาแลเหมือนกัน

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์การเมือง, ความขัดแย้ง, จังหวัดชัยภูมิ

ABSTRACT

Research of Political Economy context in Thai society under conditions of conflict in Chaiyaphum Province. The aimed to study problems of Thai society were looking through the dimension of political economy in divided racist Province. The population was 400 people living in Chaiyaphum, randomly selected the population in 16 Districts in Chaiyaphum Province. The research was conducted from October 2016 to September 2017, and found that the problems area were: People didn't have enough income, value of materialism, young people addicted to drugs cause rape, premature, abortion and wrangle. Capitalism and patronage, were exploits between the classes especially the capitalist class that owned the land. There were a number of interrelated components of society: economic, political, social, cultural, religious and ideological.

The influential people group controlled the economy in Chaiyaphum Province, the social leaders were: Chinese Merchants and Descendants Chaiyaphum Group. The cause of the conflict in Chaiyaphum province were: the aims didn't match, the party and racist divided also group divided in Chaiyaphum society, more personal interested than the collective, fighting against other party, social status and income were different, the interests' the pursuit of politicians, misinformation from government officials then listen to one side, materialism, resource shortage and the last personal conflict. Impact of conflict include chaos in society, lack of harmony among the faculty cause to delay in the various development areas.

Guidelines to resolved the conflicts :We should cultivate the youth to share with others, didn't take advantage of others, negotiation, compromised, organized activities by practicing together, participated in commenting and resolving issues together, be reasonable and used judgment to analyze problems then be willing to do activities together. However, although Chaiyaphum province had conflicts, but less than other provinces, because Chaiyaphum people all believed and faith in Chao Por Pra Ya Lae, whose the first Chaiyaphum governor. Everyone believed that, they were Chao Por Pra Ya Lae's descendants, if there was a conflict, it would make Chao Por Pra Ya Lae would not be happy or be uneasy. We could observe the time during the Red Cross Fair and at the sixed monthly merit ceremony annually was held in Chaiyaphum. They organized annually for consecration Chao Por Pra Ya Lae, because they all respect and mental attachment Chao Por Pra Ya Lae the same.

Keywords: Political Economy, Conflict, Chaiyaphum Province

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐศาสตร์การเมืองนับว่ามีความสำคัญ เพราะในปัจจุบันสังคมประเทศไทย มีปัญหาต่าง ๆ มากมายที่ซับซ้อนมากขึ้น การมองปัญหาที่ละด้านทำให้การแก้ปัญหาของประเทศไทยในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะปัญหาต่าง ๆ ล้วนมีหลายองค์ประกอบที่ซ้อนทับกันอยู่ การมองปัญหาในมุมมองของเศรษฐศาสตร์การเมืองจะเป็นการมองปัญหาแบบองค์รวม¹ เพราะเศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นการวิเคราะห์ที่องค์รวม โดยการศึกษาแนวเศรษฐศาสตร์การเมืองจะเน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของสังคมทั้งสังคมที่เป็นหน่วยรวม โดยมุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของสังคมที่ซ้อนทับกันอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านศาสนาและอุดมการณ์ ทั้งนี้หากเราวิเคราะห์ปัญหาสังคมเพียงด้านเดียว โดยไม่เชื่อมโยงไปถึงปัจจัยอื่นๆ ในสังคม เราอาจไม่เข้าใจปัญหาของสังคมทั้งหมดได้²

ความขัดแย้งในสังคมไทยที่ผ่านมาเพราะคนไทยมีแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน จนไม่สามารถหาจุดยืนร่วมกันได้ ต่างฝ่ายต่างคิดว่าความคิดฝ่ายตนเองถูกต้อง จนกระทั่งเกิดการชุมนุมประท้วงขับไล่ฝ่ายตรงข้ามยกระดับเป็นการขับไล่รัฐบาล เกิดการปะทะกันจนเกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ความขัดแย้งขยายวงกว้างไปทั่วประเทศไทย ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับความคิดของฝ่ายตรงข้าม จนลืมนึกถึงไปว่าเป็นคนไทยเหมือนกัน ในที่สุดก็เกิดการรัฐประหารครั้งล่าสุดโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ความขัดแย้งในสังคมไทยที่เกิดขึ้นในจังหวัดชัยภูมิก็เช่นเดียวกัน มีการแบ่งฝ่ายเป็นสีต่างๆ มีการชุมนุมประท้วงโจมตีและขับไล่ฝ่ายตรงข้ามส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ โดยเป็นการวิเคราะห์ความขัดแย้งในมุมมองของเศรษฐศาสตร์การเมืองที่มองปัญหาแบบองค์รวมไม่ได้มองปัญหาแยกส่วนที่ละส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรชัย วุฒิสารสกุล³ ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ความขัดแย้ง คือความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มีความคิดเห็นหรือความเข้าใจว่าเป้าหมายหรือผลประโยชน์ของตนเองนั้นถูกขัดขวางสกัดกั้นหรือไม่ลงรอยกัน ได้สรุปแนวทางการบริหารความขัดแย้ง เช่น การแก้ไขปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม เกื้อยกกลมให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจหรือพอใจการจัดหาทรัพยากรเพิ่ม การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แก่กันและกันการประนีประนอมคบกันครึ่งทาง หาแก้กลบเกลื่อนเรื่องความขัดแย้งต่างๆ การแก้กฎหมาย หรือคำสั่งผู้บัญชาการเสนอ ให้หน่วย เหนือดำเนินการสับเปลี่ยนหน้าที่การใช้หลักแยกแล้วปกครอง

¹ กนกศักดิ์ แก้วเทพ, มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการเอกสารทางวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551).

² เรื่องเดียวกัน.

³ วรชัย วุฒิสารสกุล, “แนวทางการบริหารความขัดแย้งการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่มเกื้อยกกลม”, ปริญญาโทโครงการพิเศษ, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2551.

ณรงค์ บุญสวนขวัญ⁴ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความขัดแย้งทางสังคมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น บ้านแห่งหนึ่งในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่ไม่ได้คาดหมาย จากนโยบายพัฒนาของรัฐ โดยการฉันทัน เป็นธุรกิจหนึ่งตามนโยบายดังกล่าวที่สร้างรายได้สูงในระยะเวลาอันสั้น จึงทำให้มีการขยายพื้นที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ปรากฏการณ์ที่ไม่ได้คาดหมายตามมาคือการปล่อยน้ำเค็มจากบ่อเกลือ ไปทำลายพื้นที่นาข้าวและพื้นที่ต่างๆ ตลอดจนพืชผลการเกษตร ของชุมชนได้รับความเสียหายรุนแรง ในที่สุดกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมขึ้นจากสภาพการณ์นี้ ทำให้การเกษตรนาข้าวเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการเรียกร้องต่อองค์การราชการหลายครั้ง ส่วนการตอบสนองของทางราชการ มักจะไม่สอดคล้องกับการเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต่างก็มีประโยชน์แอบแฝง ในการเป็นเจ้าของนาเกลืออยู่ด้วย เกษตรกรไม่ได้รับความช่วยเหลือต่อการแก้ไขปัญหาใดๆ ที่เป็นรูปธรรมเลย

กันตพัฒน์ ชนะบุญ⁵ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการต่อสู้ของชนชั้นนำไทย ปี พ.ศ. 2549-2557 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยภายใต้บทบาท ของกลุ่มชนชั้นนำไทย ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนชั้นนำไทย และแนวทางการแสวงหาและรักษาอำนาจทางการเมืองของกลุ่มชนชั้นนำไทย ตั้งแต่รัฐประหารปี พ.ศ.2549 ถึงรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 ผลการวิจัย พบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2557 ถือเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองระหว่างกลุ่มชนชั้นนำต่างๆ ที่ประกอบด้วย กลุ่มทักษิณ กลุ่มประชาธิปัตย์ กลุ่มมวชน (กลุ่มพันธมิตรฯ กลุ่ม นปช. และกลุ่ม กปปส.) กลุ่มทุน กลุ่มข้าราชการทหาร ตำรวจระดับสูง กลุ่มปัญญาชน กลุ่มศิลปิน และเครือข่ายสถาบันพระมหากษัตริย์

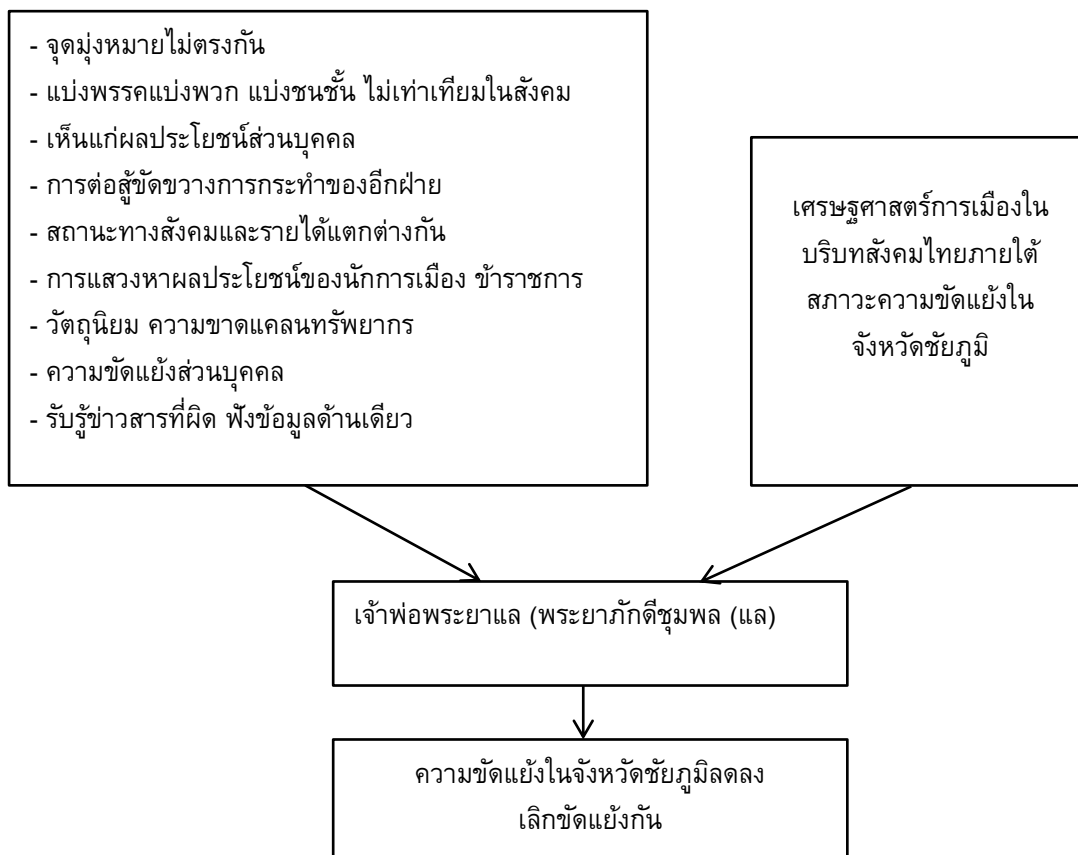
วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาของสังคมไทย ในการมองผ่านมิติของเศรษฐศาสตร์การเมือง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ของสังคมที่ซ้อนทับกันอยู่อย่างหลากหลาย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านศาสนาและอุดมการณ์
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม
5. เพื่อศึกษาการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นที่การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์
6. เพื่อศึกษาการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นการวิเคราะห์ที่ความขัดแย้งและการขัดกัน
7. เพื่อนำทฤษฎีไปประสานกับการปฏิบัติในการต่อสู้เพื่อชีวิตและความเป็นธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม

⁴ ณรงค์ บุญสวนขวัญ, “ความขัดแย้งทางสังคมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นบ้านแห่งหนึ่งในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

⁵ กันตพัฒน์ ชนะบุญ, “การต่อสู้ของชนชั้นนำไทย ปี พ.ศ. 2549-2557”, หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2559.

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎี

ทฤษฎีมาร์กซิสต์⁶

ทุน: วิธีการผลิตของนายทุนโคกภักดิ์แรงงานรูปธรรมและนามธรรมทุนคงที่มูลค่าแลกเปลี่ยนการผลิต
 ขูดรีดแรงงาน: พลังแรงงาน, ทฤษฎีมูลค่าแรงงาน: กฎของกำไรสะสมกฎของมูลค่าความหมายของการผลิต
 วิธีการผลิตทุนนิยมผูกขาดโดยอำนาจรัฐองค์ประกอบอินทรีย์ของทุนพลังการผลิตกำไรการสะสมทุนแบบพ
 กาลอัตราการผลิตอัตรากำไรราคาแท้จริง และราคาอุดมคติความสัมพันธ์ของการผลิตการผลิตซ้ำกองทัพ
 แรงงานสำรองเวลาแรงงานอันจำเป็นทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม: มูลค่าส่วนเกินแรงงานส่วนเกิน
 ผลิตภณส์ส่วนเกินมูลค่าใช้สอยมูลค่าสินค้า

⁶ คาร์ล มาร์กซ์. *Das Kapital* ว่าด้วยทุน เศรษฐศาสตร์การเมืองวิพากษ์ เล่ม 1. แปลโดย เมธี เอี่ยมวราร, (กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา, 2542).

สำนักคิดแฟรงก์เฟิร์ต (The Frankfurt School)⁷

โดยการนำของมักซ์ ฮอคไฮม์เมอร์, ธีโอดอร์ ออดอร์โน, เฮร์เบิร์ต มาคูเซอ และวอลเตอร์ เบเนจามิน ที่เริ่มมีการศึกษาเชิงวิพากษ์ (critical theory) ในประเด็นทางวัฒนธรรม อาทิ เศรษฐศาสตร์การเมืองของสื่อ, การวิเคราะห์วัฒนธรรม, การวิเคราะห์การรับสารในทางอุดมการณ์ เป็นต้น นักวิชาการกลุ่มดังกล่าวนี้เป็นที่รู้จักในนามนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ต (The Frankfurt School) นักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตจะปฏิเสธทฤษฎีลัทธิมากซ์ในส่วนที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยวิพากษ์ว่าให้ความสำคัญต่อส่วนนี้มากเกินไปจนละเลยมิติอื่นไปเสียหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรม นักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตจึงให้ความสำคัญกับมิติด้านวัฒนธรรม ความคิด จิตสำนึก และอุดมการณ์ ประเด็นที่นักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตให้ความสนใจคือการที่สื่อทำให้ "วัฒนธรรม" แปรสภาพมาเป็น "สินค้า" หรือในภาษาของนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตทำให้ทุกอย่างกลายเป็น "วัฒนธรรมสำหรับคนหมู่มาก (mass culture) กล่าวคือ มีการผลิตวัฒนธรรมเพื่อกำไร ซึ่งนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตเห็นว่าเป็นการทำลายคุณค่าทางวัฒนธรรม ดังนั้นสำหรับนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ต วัฒนธรรมจึงไม่มีวัฒนธรรมชั้นสูง (hi-culture) หรือวัฒนธรรมชั้นล่าง (lo-culture) คงมีแต่เพียงวัฒนธรรมสำหรับคนหมู่มากที่ต่างถูกผลิตมาเพื่อตอบสนองความต้องการขายวัฒนธรรมในฐานะของสินค้า ที่คุณค่ามันได้ถูกทำลายลงไปแล้วทั้งหมดเท่านั้น

แนวคิดหลังลัทธิมากซ์ (Post-Marxism)

แนวคิดลัทธิมากซ์ แบบหลังโครงสร้างนิยม (Poststructuralist Marxism) หรือ ลัทธิมากซ์หลังสมัยใหม่ (Postmodern Marxism) หรือเรียกสั้นๆ ว่าหลังลัทธิมากซ์ (Post-Marxism) เป็นแนวคิดที่วางฐานอยู่บนการวิพากษ์แนวคิดลัทธิมากซ์เชิงโครงสร้างของอาลตุสเซอร์ และใช้ฐานคิดบางส่วนจากแนวคิดของมีแชล ฟูโก ข้อแตกต่างสำคัญระหว่างแนวคิดหลังลัทธิมากซ์กับลัทธิมากซ์อื่นๆ คือ แต่เดิมนั้นลัทธิมากซ์จะมองการต่อสู้ทางชนชั้นโดยวางฐานอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจเป็นสำคัญ แต่แนวคิดหลังลัทธิมากซ์จะปฏิเสธมุมมองดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าเป็นมุมมองที่มีความคับแคบ แนวคิดหลังลัทธิมากซ์จะมองว่าการกดขี่ทางชนชั้นนั้นสามารถกล่าวรวมไปถึงเรื่องเพศชาติพันธุ์วรรณา เชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ อย่างไรก็ตามก็มีการกล่าววิจารณ์ว่าแม้แนวคิดหลังมาร์กซ์จะพยายามกล่าวว่าตนเองนั้นหันหลังให้กับลัทธิมากซ์ก็ตาม อย่างไรก็ตามนักคิดตระกูลนี้เองก็ยังหลงใหลในแนวทางการวิเคราะห์สังคมและการเมืองแบบมากซ์อยู่อย่างมากเช่นกัน

การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ในเศรษฐศาสตร์การเมือง⁸

การมองปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ, ระบบความสัมพันธ์ของกระบวนการผลิต, ความสัมพันธ์ทางการผลิตกับระบบกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิต, การวิเคราะห์วิถีการผลิต และระบบสังคมทั้งหมด, โครงสร้างส่วนบนและวิถีการผลิต, โครงสร้างชนชั้นและวิถีการผลิต

⁷ กาญจนา แก้วเทพ, พัฒนาการความคิดมาร์กซิสต์ในศตวรรษที่ 20: สำนักแฟรงก์เฟิร์ต. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557

⁸ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, เศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีสังคมวิพากษ์, (ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557).

เศรษฐศาสตร์การเมืองแนวสถาบันและประวัติศาสตร์⁹

ให้ความสำคัญแก่การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยมองว่าเศรษฐกิจคือพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดย มองว่าการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ก็มีขั้นตอน มียุค มีระยะของมัน การมองประวัติศาสตร์ไม่มองบางส่วน แต่มองระบบทั้งระบบ การมองทั้งระบบทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงชัดเจน และมองดูความเชื่อมโยงนี้เปลี่ยนไปตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์

ทฤษฎีการขัดแย้ง (Conflict Theory)¹⁰

มีกลไกบางอย่างในสังคมที่ทำให้การขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่น

- 1.การที่บุคคลมีอำนาจไม่เท่ากัน ทำให้คนมีอำนาจมากถือโอกาสเอาเปรียบผู้มีอำนาจน้อย ทำให้เป็นแหล่งที่มาของความตึงเครียด และการขัดแย้งในสังคม
- 2.การที่สังคมมักมีของหายากอยู่อย่างจำกัดเป็นเหตุให้ต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้ส่วนแบ่งจากของที่มีอยู่จำกัดนั้น และ
- 3.ในสังคมมักมีกลุ่มต่างๆ ที่มีเป้าหมายไม่เหมือนกัน กลุ่มเหล่านี้จึงต้องแข่งขันช่วงชิงกันบรรลุเป้าหมายนั้น อันเป็นเหตุให้ต้องมีการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มได้ ดังนั้นการขัดแย้งจึงเป็นเรื่องธรรมดา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ทำการศึกษาสภาพปัญหาของสังคมไทย ในการมองผ่านมิติของเศรษฐศาสตร์การเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- ศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในจังหวัดชัยภูมิ
- ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆของสังคมที่ซ้อนทับกันอยู่อย่างหลากหลาย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านศาสนาและอุดมการณ์
- ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม
- ศึกษาการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นที่การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์
- ศึกษาการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นการวิเคราะห์ที่ความขัดแย้งและการขัดกัน

ขอบเขตด้านเวลา

ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2560

ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ จังหวัดชัยภูมิ

⁹ อ้างอิงแล้ว, เศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีสังคมวิพากษ์, (ขอนแก่น:คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557).

¹⁰ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราพื้นฐาน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550).

ขอบเขตด้านประชากร (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชากรในจังหวัดชัยภูมิ ที่ได้สัญชาติไทยจากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,127,423 คน โดยการคำนวณจากสูตร ของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane)¹¹

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

e แทน ระดับของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

N แทน ขนาดประชากร

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{1,127,423}{1 + (1,127,423)(0.05)^2}$$

n = 400

ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ 400 คน โดยการสุ่มตามสะดวกจากประชากรใน 16 อำเภอของจังหวัดชัยภูมิ เฉลี่ยอำเภอละ 25 คน

วิธีการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

โดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจทางสังคมในจังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 4. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

โดยทำการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จาก 16 อำเภอ จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก ซึ่งเป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและสังเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สรุปแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	204	51.0

¹¹ พิชิต ฤทธิ์จรูญ,ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์,(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอ็ม ออฟ เคอร์รี่ส์, 2551).

หญิง	196	49.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	80	20.0
25 - 40 ปี	189	47.3
41 - 60 ปี	122	30.5
61 ปีขึ้นไป	9	2.3
3. อาชีพ		
นักเรียนนักศึกษา	49	12.3
รับจ้าง	85	21.3
รับราชการ	118	29.5
เกษตรกร/ทำไร่/ทำนา	63	15.8
พนักงานบริษัทเอกชน	29	7.3
นักการเมือง	25	6.3
อื่นๆ โปรดระบุ	31	7.8
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	35	8.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	14.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	139	34.8
ปริญญาตรี	148	37.0
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5.0
5. ที่พักอาศัย		
บ้านพักตนเอง	335	83.8
หอพัก	32	8.0
บ้านญาติ	20	5.0
คอนโดมิเนียม	1	.3
อื่นๆ....	12	3.0

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาของสังคมไทย ในการมองผ่านมิติของเศรษฐศาสตร์การเมือง ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ในจังหวัดชัยภูมิมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุนนิยม เห็นคุณค่าของวัตถุนิยม และเงินตรา ในขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบระบบอุปถัมภ์ ประชาชนยากจน รายได้ไม่พอกับรายจ่ายในครอบครัว สินค้าเกษตรราคาตกต่ำในขณะที่สินค้าอุปโภคบริโภคกลับมีราคาสูงขึ้น เมื่อรายได้ไม่พอกับรายจ่ายก็มีการกู้เงินมาใช้จ่ายทั้งการกู้เงินในระบบและการกู้เงินนอกระบบ เกิดปัญหาหนี้สินตามมา โดยเฉพาะปัญหาหนี้นอกระบบได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเนื่องจากดอกเบี้ยมีราคาแพงและต้องคอยหลบหนีคนทวงหนี้ เนื่องจากไม่มีเงินที่จะมาใช้หนี้สินนี้ ใครที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตก็จะได้เปรียบ

โดยเฉพาะกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองที่มีอิทธิพลเป็นกลุ่มที่ควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิซึ่งแสดงได้ถึงความสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุนนิยม ในขณะที่เดียวกันก็มีการขูดรีดระหว่างชนชั้นโดยเฉพาะนายทุนชนชั้นบนที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน การขูดรีดโดยการขึ้นราคาค่าเช่าที่ดินเนื่องจากประชาชนในจังหวัดชัยภูมิบางส่วนมีปัญหาดินทำกิน คือไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เกิดการต่อสู้ดิ้นรนระหว่างชนชั้นเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอดชนชั้นรากหญ้าบางส่วนต้องอพยพไปขายแรงงานยังพื้นที่อื่น เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี ฯลฯ เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บางคนเลือกที่จะแต่งงานกับชาวต่างชาติเพื่อเลื่อนสถานะทางชนชั้นเป็นชนชั้นกลางและชนชั้นสูงในสังคมโดยการถูกรอรับจากแนวคิดทุนนิยม

2. ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในจังหวัดชัยภูมิลักษณะดังนี้คือ ประชาชนในชัยภูมิอยู่รวมกันเป็นกลุ่มในสังคมเป็นระบบอุปถัมภ์ โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ได้แก่ มีความสัมพันธ์แบบพี่น้องกัน, พ่อ-แม่-ลูก, เจ้านายลูกน้อง, เครือญาติ, คนรู้จัก, เพื่อนมิตรสหาย, นายจ้างกับลูกจ้าง นอกจากนี้ยังมีการแบ่งชนชั้นอย่างชัดเจนระหว่างชนชั้นสูงหรือโครงสร้างส่วนบนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และชนชั้นรากหญ้าหรือโครงสร้างส่วนล่างที่เป็นผู้ขายแรงงาน ซึ่งก่อให้เกิดความแปลกแยกระหว่างชนชั้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคมที่ซ้อนทับกันอยู่อย่างหลากหลาย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านศาสนาและอุดมการณ์ในจังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะสำคัญดังนี้ ในจังหวัดชัยภูมิเป็นสังคมระบบอุปถัมภ์มีความสัมพันธ์กันดังนี้คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและการเมือง ในจังหวัดชัยภูมิมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนระหว่างเศรษฐกิจกับการเมือง กล่าวคือการเมืองในจังหวัดชัยภูมิจะเป็นตัวกำหนดเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิที่เป็นเจ้าของกิจการและควบคุมเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยภูมิจะเป็นคนกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งปัจจุบันทั้งกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิกำลังเล่นการเมือง ทั้งการเมืองระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติโดยการสนับสนุนทางการเงินจากทั้งกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีน กลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิ และกลุ่มนายทุนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับวัฒนธรรม ในจังหวัดชัยภูมิคนไทยเชื้อสายจีนโดยเฉพาะกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิจะมีวัฒนธรรมในการชอบค้าขายจึงกลายมาเป็นเจ้าของกิจการและควบคุมเศรษฐกิจในจังหวัดชัยภูมิ ในขณะที่คนชัยภูมิส่วนใหญ่และโดยทั่วไปมีวัฒนธรรมชอบรับราชการและประกอบอาชีพเกษตรกรรม และในปัจจุบันในจังหวัดชัยภูมิก็มีการนำเอาวัฒนธรรมมาทำให้เป็นสินค้ายกตัวอย่างเช่น หมอลำ ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมของภาคอีสานมีการนำหมอลำมาทำเป็นธุรกิจมาทำเป็นสินค้าจนกลายเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหมอลำ วงหมอลำที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิคือวงหมอลำคณะหนึ่งเพชรเมืองชัย นอกจากนี้ชาวจังหวัดชัยภูมียังนิยมขึ้นชอว่าจ้างหมอลำมาทำการแสดงสมโภชน์ในงานต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่ง งานกฐิน ผ้าป่า งานทำบุญฉลองอัฐิ ฯลฯ โดยอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหมอลำมีส่วนในการกระตุ้นเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิและเศรษฐกิจของประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับศาสนา ในจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และยึดมั่นในประเพณี 12 เดือน หรือ ฮีต 12 คอง 14 ที่เป็นวัฒนธรรมของชาวอีสาน ชาวชัยภูมิมีนิสัยชอบทำบุญทั้งโดยการบริจาคเงิน และสิ่งของตามกำลังทรัพย์และความศรัทธาที่ตนเองมีอยู่ บางคนก็อาศัยความเชื่อของคน

มาประกอบอาชีพเลี้ยงชีพ เช่น ร้านเช่าพระในจังหวัดชัยภูมิ ร้านรับซื้อของเก่าร้านดูดวง ซึ่งต่างก็มีรายได้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ ที่สำคัญในจังหวัดชัยภูมิมีพระเกจิที่มีชื่อเสียง และเป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เยอะ ยิ่งวัดป่ายังมีเยอะซึ่งก็มีส่วนอย่างมากต่อเศรษฐกิจจังหวัดชัยภูมิโดยเฉพาะการรับบริจาคเงินจากพระเกจิชื่อดังในการระดมเงินทุนก่อสร้างอาคาร โรงเรียน โรงพยาบาลต่างๆในจังหวัดชัยภูมิที่เป็นผลมาจากแรงศรัทธาในศาสนาของผู้บริจาคนั่นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับอุตสาหกรรม ในอดีตจังหวัดชัยภูมิในแต่ละพื้นที่ต่างมีอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันโดยเฉพาะอุตสาหกรรมทางการเมืองจนทำให้เกิดความขัดแย้งกันจนกลายเป็นเสื้อแตละสีต่างฝ่ายต่างคิดว่าอุตสาหกรรมและแนวคิดของกลุ่มตนถูกต้องไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันจนนำไปสู่การชุมนุมประท้วงในจังหวัดชัยภูมิกระทบต่อเศรษฐกิจของจังหวัด ประชาชนไม่กล้าใช้จ่ายเงินต่างเก็บเงินไว้และพ่อค้าก็ไม่กล้าลงทุนกลัวจะไม่มีคนซื้อสินค้าอันเป็นผลมาจากอุตสาหกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมในจังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะสำคัญคือ ในจังหวัดชัยภูมิในเขตตัวอำเภอเมืองและในเขตอำเภออื่นๆที่เป็นเทศบาลจะมีสภาพเป็นสังคมเมือง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและพาณิชย์กรรม ถ้านอกเขตเมืองจะเป็นลักษณะของสังคมชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ก็มีหลายพื้นที่ในจังหวัดชัยภูมิที่พัฒนากลายเป็นสังคมเมืองโดยเฉพาะในเขตเทศบาลที่ไม่ใช่ตัวอำเภอต่างๆ เช่นเทศบาลตำบลบ้านค่ายหมื่นแป้ว อำเภอเมืองชัยภูมิ เทศบาลตำบลบ้านเป้า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ที่มีการพัฒนาจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมือง ในจังหวัดชัยภูมิประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท เป็นสังคมเกษตรกรรมแบบประเพณีนำ กล่าวคือ วิถีชีวิตจะผูกพันกับวัฒนธรรมของชาวอีสานนั่นคือประเพณี 12 เดือน หรือ ฮีต 12 คอง 14 เช่นประเพณีบุญเดือน 6 ในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ ที่จะมีประจำปี โดยในงานประเพณีบุญเดือน 6 จะมีการจัดทำพานบายศรีของชุมชนต่างๆในอำเภอเมืองชัยภูมิ แล้วแห่เป็นขบวนเพื่อไปสักการะเจ้าพ่อพระยาแลซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก ณ หนองปลาเฒ่าในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ ประเพณีแห่กระฐูปอกพรรษาของอำเภอหนองบัวแดงที่มีประจำปีเช่นเดียวกัน เป็นต้น

ในเขตตัวอำเภอเมืองชัยภูมิ ผู้ที่มีอำนาจและมีอิทธิพลคือกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่และกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิ โดยเฉพาะเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรกคือ พระยาภักดีชุมพล (แล) ที่ชาวจังหวัดชัยภูมิเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เจ้าพ่อพระยาแล” นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่และกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิที่สืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองชัยภูมิโดยมีการแต่งงานกันระหว่างกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่และกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิที่สืบเชื้อสายมาจากเจ้าเมืองชัยภูมิทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเกื้อกูลผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในเขตอำเภออื่นๆรอบนอกของจังหวัดชัยภูมิก็น่าจะมีลักษณะการแต่งงานระหว่างกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองและกลุ่มพ่อค้าที่มีเชื้อสายจีนเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่าง เช่น ในเขตอำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ ที่สำคัญเมื่อใดที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เช่น การเลือกตั้ง ส.ส. ถ้า ส.ส.ที่เคยได้รับการเลือกตั้งไม่ได้รับการเลือกตั้งหรือเปลี่ยนพรรคหรือแม้แต่การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หากคนที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นนักการเมืองคนใหม่ไม่ใช่ นักการเมืองกลุ่มเดิมก็จะส่งผลต่อเศรษฐกิจในจังหวัดชัยภูมิ เช่น ราคาสินค้าเกษตรสูงขึ้น ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคถูกลง ในทำนองเดียวกันหากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำและราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้นเศรษฐกิจถดถอยก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในจังหวัดชัยภูมิในการเลือกตั้งครั้งต่อไปโดยนักการเมืองเดิมก็จะไม่ได้รับการเลือกตั้งนั่นเอง

5. การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นที่การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์

ในอดีตจังหวัดชัยภูมิมีการแบ่งฝ่ายทางการเมืองโดยมีเชื้อสีต่างกันแบ่งพรรคแบ่งฝ่าย ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ ความไม่เข้าใจกัน มีการใช้ความรุนแรงในการต่อต้านการดำเนินงานของภาครัฐ การพัฒนาในจังหวัดชัยภูมิไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ความขัดแย้งระหว่างข้าราชการประจำและนักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ ในอดีตอำเภอหนองบัวแดงเป็นพื้นที่ของคอมมิวนิสต์ที่ต่อต้านการทำงานของรัฐบาล แต่ปัจจุบันก็ได้มีปัญหาเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์แล้ว นอกจากนี้มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน โดยเป็นความขัดแย้งกันระหว่างอุทยานแห่งชาติกับชาวบ้านและนายทุน เนื่องจากชาวบ้านบุกรุกอุทยานแห่งชาติในการทำไร่ ทำสวนยางพารา ปลูกอ้อย โดยที่ไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินอยู่ ในประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรงเหมือนจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากมีศูนย์รวมในการยึดเหนี่ยวจิตใจและความเชื่อ นั่นคือ “เจ้าพ่อพระยาแล” หรือ พระยาภักดีชุมพล (แล) ซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก โดยต่างเคารพและศรัทธาซึ่งหากมีการทะเลาะกันรุนแรงเกรงจะทำให้เจ้าพ่อไม่สบายใจ อะไรที่ยอมกันได้ก็จะยอมตามไม่อยากจะทะเลาะขัดแย้งกัน

6. การวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยเน้นการวิเคราะห์ที่ความขัดแย้ง และการขัดกัน

ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิเกิดจากสาเหตุ จุดมุ่งหมายไม่ตรงกัน ค่านิยมแตกต่างกัน การแสดงความคิดเห็นที่ต่างกัน, การชิงดีชิงเด่นกัน การแบ่งพรรคแบ่งพวกในหน่วยงานและองค์กรต่างๆ, มีการต่อสู้และขัดขวางการกระทำของอีกฝ่าย, เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม, การแบ่งชนชั้นในสังคม, ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ข้าราชการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง เอื้อประโยชน์พวกพ้อง, สถานะครอบครัวรายได้แตกต่างกัน, ความไม่เข้าใจกัน, ขาดความสามัคคี นักการเมืองแต่ละฝ่ายขัดแย้งผลประโยชน์กัน, ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของอีกฝ่าย, การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมือง การทุจริตคอร์รัปชัน, ความต้องการที่ตรงกันข้ามกันในขณะหนึ่ง ความขาดแคลนทรัพยากรที่กำหนดโดยสังคม, เห็นความสำคัญของวัตถุนิยมและเงินตราอันเป็นผลมาจากแนวคิดทุนนิยม, ความขัดแย้งส่วนบุคคลมีเรื่องทะเลาะกันมาก่อน, รับรู้ข่าวสารที่ผิด รับฟังข้อมูลด้านเดียว ยิ่งพัฒนายิ่งทำให้สังคมแตกแยกช่องว่างระหว่างรายได้ของคนจนกับคนรวยเพิ่มมากขึ้น รวยกระจุก จนกระจาย

ผลกระทบที่เกิดความขัดแย้ง ได้แก่

ความสับสนวุ่นวายไม่มีระเบียบในสังคม ขาดความสามัคคีในหมู่คณะเกิดความล่าช้าในการพัฒนา ด้านต่างๆ ประชาชนไม่สนใจในการทำงานร่วมกัน มีความตึงเครียดในการทำงาน มีการแบ่งชนชั้น เกิดความรุนแรงในสังคม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของจังหวัดลดลง การชุมนุมประท้วงอาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิตได้จากปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาจขยายวงกว้างเป็นความขัดแย้งของคนส่วนใหญ่ในสังคมได้ ผลกระทบทางด้านจิตใจ หดหู่ใจ วิตกกังวล เด็กและเยาวชนนำไปเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีและนำไปปฏิบัติเหมือนกับที่ผู้ใหญ่กระทำ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ได้แก่

มีการเจรจาพูดคุย ประนีประนอม จัดอบรมหรือทำกิจกรรมร่วมกันโดยเป็นการฝึกการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม ปรับความเข้าใจกัน รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน หาวิธีในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้รู้จักเอื้อเฟื้อแบ่งปันไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น เป็นคนมีเหตุผลใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ รู้รักสามัคคีเป็นพลเมืองที่ดี ใช้หลัก

ธรรมะ ทางสายกลาง ถอยคนละก้าว รู้จักยอมตาม เอาใจเขามาใส่ใจเรา อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จังหวัดชัยภูมิจะมีความขัดแย้งกันแต่ก็ไม่ถึงกับขั้นรุนแรงเหมือนจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากชาวจังหวัดชัยภูมิทุกคนต่างมีความเชื่อและศรัทธาในองค์เจ้าพ่อพระยาแล ซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรกเหมือนกันและทุกคนต่างมีความเชื่อว่าตนเป็นลูกหลานเจ้าพ่อพระยาแล หากมีการทะเลาะขัดแย้งกันก็จะทำให้เจ้าพ่อพระยาแลไม่ขึ้นขอบและไม่สบายใจอะไรที่ยอมกันได้ชาวจังหวัดชัยภูมิจึงจะยอมกันเพื่อถวายเจ้าพ่อพระยาแล สังเกตได้จากงานกาชาดจังหวัดชัยภูมิ และงานบุญเดือน 6 ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเพื่อถวายเจ้าพ่อพระยาแล เพราะชาวจังหวัดชัยภูมิทุกคนต่างเคารพและศรัทธาและมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจคือเจ้าพ่อพระยาแลเหมือนกัน

7. เพื่อนำทฤษฎีไปประสานกับการปฏิบัติในการต่อสู้เพื่อชีวิตและความเป็นธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม จากการวิเคราะห์ พบว่า จังหวัดชัยภูมิเป็นไปตามทฤษฎีของมาร์กซิสกล่าวคือ รากฐานของประวัติศาสตร์จังหวัดชัยภูมิคือการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในอดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เศรษฐกิจในจังหวัดชัยภูมียังเป็นรากฐานของปรากฏการณ์ในสังคมชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมียังมีความสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุนนิยมและแบบระบบอุปถัมภ์ ยังมีการขูดรีดระหว่างชนชั้น การต่อสู้ดิ้นรนทางชนชั้น การแบ่งชนชั้น มีความแปลกแยกโดยเฉพาะระหว่างโครงสร้างส่วนบนซึ่งได้แก่กลุ่มพ่อค้าเชื้อสายจีนและกลุ่มลูกหลานเจ้าเมืองชัยภูมิและโครงสร้างส่วนล่างซึ่งได้แก่ประชาชนผู้ใช้แรงงานรับจ้างในจังหวัดชัยภูมิรวมถึงชนชั้นกลาง ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิต ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้และการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ

ส่วนความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิเป็นไปตามแนวคิดของมาร์กซิส กล่าวคือ สาเหตุที่นำไปสู่การปฏิวัติของชนชั้นล่างทางสังคมเกิดจากกระบวนการ มีความต้องการในการผลิต เกิดการแบ่งแยกแรงงาน มีการสะสมและพัฒนาทรัพย์สินส่วนบุคคล ความไม่เท่าเทียมทางสังคมมีมากขึ้น เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมที่มองว่าสังคมเป็นระบบหนึ่งๆ ระบบนั้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แต่ความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิไม่ได้มีความรุนแรงเหมือนจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากมีศูนย์รวมใจเดียวกันนั่นคือ “เจ้าพ่อพระยาแล” ซึ่งเป็นเจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก อะไรที่ยอมกันได้ก็จะยอมเพื่อถวายเจ้าพ่อพระยาแล สังเกตได้จากเวลาจะทำพิธีกรรมต่างๆ ชาวจังหวัดชัยภูมิก็จะมี การเสี่ยงทายถามเจ้าพ่อพระยาแลก่อนว่าควรทำอย่างไร หรือทำได้หรือไม่ และจะมีการนำสิ่งของต่างๆ มาถวายเจ้าพ่อเมื่อตนเองสมหวังในเรื่องต่างๆ มีการนำเอาวัฒนธรรมมาทำให้เป็นสินค้าสร้างรายได้เลี้ยงชีพเป็นเชิงพาณิชย์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหมอลำซึ่งสอดคล้องกับสำนักคิดแฟรงก์เฟิร์ตที่ให้ความสนใจคือการที่สื่อทำให้ “วัฒนธรรม” แปรสภาพมาเป็น “สินค้า” หรือในภาษาของนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตทำให้ทุกอย่างกลายเป็น วัฒนธรรมสำหรับคนหมู่มาก (mass culture) กล่าวคือมีการผลิตวัฒนธรรมเพื่อกำไร ซึ่งนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ตเห็นว่า เป็นการทำลายคุณค่าทางวัฒนธรรม ดังนั้น สำหรับนักคิดสายแฟรงก์เฟิร์ต วัฒนธรรมจึงไม่มีวัฒนธรรมชั้นสูง (hi-culture) หรือวัฒนธรรมชั้นล่าง (lo-culture) คงมีแต่เพียงวัฒนธรรมสำหรับคนหมู่มากที่ต่างถูกผลิตมาเพื่อตอบสนองความต้องการขายวัฒนธรรมในฐานะของสินค้า ที่คุณค่านั้นได้ถูกทำลายลงไปแล้วทั้งหมดเท่านั้นโดยหมอลำได้ถูกทำลายคุณค่าทางวัฒนธรรมลงเป็นแต่เพียงวัฒนธรรมสำหรับคนหมู่มากที่ต่างถูกผลิตมาเพื่อตอบสนองความต้องการขายวัฒนธรรมในฐานะของสินค้า นอกจากนี้รัฐบาลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนการสร้างงานสร้างรายได้ ในจังหวัดชัยภูมิ ส่งเสริมสนับสนุนการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า สนับสนุนการท่องเที่ยวเนื่องจากจังหวัดชัยภูมิเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม เช่น มอหินขาว น้ำตกตาดโตน เขื่อนจุฬาภรณ์ ทุ่งกระมัง ทุ่งดอกกระเจียว อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม

อุทยานแห่งชาติไทรทอง ป่าปรงพันปี เชื้อนลำปะทาว ปรางค์กู่สมัยขอมเรื่องอำนาจ หมู่บ้านทอผ้าไหมที่มีชื่อเสียงในอำเภอบ้านเขว้า ที่ล้วนต่างมีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของตนเองที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมได้ ซึ่งก็จะเป็นการสร้างรายได้และเป็นการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัดชัยภูมิสร้างความเป็นธรรมให้กับคนส่วนใหญ่ในจังหวัดชัยภูมิ โดยจะต้องมีแผนความร่วมมือและมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคประชาชนและภาคประชาสังคม

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในสังคมเพื่อให้เกิดความผูกพันระหว่างกันในสังคม เลิกเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคลมากกว่าส่วนรวม หยุดการแบ่งชนชั้นแบ่งพรรคแบ่งพวก ผู้นำควรเป็นตัวอย่างให้กับประชาชนมีความรักใคร่ต่อกันอย่างแท้จริง รับฟังปัญหาของประชาชนให้มากขึ้น ควรมีการส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน จังหวัดชัยภูมิเป็นเมืองหน้าด่าน แต่ไม่มีอะไรโดดเด่นควรมีการพัฒนาอัตลักษณ์ของชัยภูมิขึ้นมา ควรมีการเรียนการสอนเรื่องของหน้าที่พลเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคมให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่และควรสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาให้มากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. **มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการเอกสารทางวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- กันตพัฒน์ ชนะบุญม. “การต่อสู้ของชนชั้นนำไทย ปี พ.ศ. 2549-2557”. หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2559.
- กาญจนา แก้วเทพ. **พัฒนาการความคิดมาร์กซิสต์ในศตวรรษที่ 20: สำนักแฟรงเฟิร์ต**. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- คาร์ล มาร์กซ์. **Das Kapital ว่าด้วยทุน เศรษฐศาสตร์การเมืองวิพากษ์ เล่ม 1**. แปลโดย เมธี เอี่ยมวราร, กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา, 2542.
- ณรงค์ บุญสวนขวัญ. “ความขัดแย้งทางสังคมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นบ้านแห่งหนึ่งในอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. **เศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีสังคมวิพากษ์**. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557.
- วรชัย วุฒิสารสกุล. “แนวทางการบริหารความขัดแย้งการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่มเกลี้ยกล่อม”. ปริญญาโทโครงการพิเศษ. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์, **ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**, กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราพื้นฐาน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.